

عمل درمانی

www.ketab.ir

فرزانه اژدریان

سرشناسه : اژدریان، نیره، ۱۳۵۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : عسل درمانی / گردآورنده نیره اژدریان
 مشخصات نشر : تهران ، شعبانی ۱۳۶۲ .
 مشخصات ظاهری : ۱۲۸ ص
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۸-۰۲۲-۴
 وضعیت فهرست نویسی : قیما
 یادداشت : واژهنامه، کتابنامه، ص ۱۲۸
 موضوع : عسل - مصارف درمانی
 رده بندی کنگره : ۱۳۸۹ الف ۴ / ج ۵ / RM ۶۶۶
 رده بندی دیویی : ۶۱۵/۳۲۱ شماره کتابشناسی ملی : ۱۹۲-۶۲۵

نیز پخش : تهران، اتوبان آهنگ ، پلاک ۵۴

۰۲۱-۳۳۳۳۱۴۵۲

۰۹۱۲۱۵۳۰۰۷۱

aiemedanesh@yahoo.com

عسل درمانی

نیره اژدریان - به اهتمام انجمن علمی شرکت گیاهان قائم دارو

Email: info@ghaem darou.com

www.ghaem darou.com

ناشر ..... شعبانی
 نوبت چاپ ۱۳۹۲
 قیمت ۵۰
 شمارگان ۵۰
 لیتوگرافی .....
 چاپخانه ..... جعفری
 مرکز پخش ..... انتشارات فن افزار

ISBN: 978-964-478-042-4

**

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۸-۰۲۲-۴

فهرست

۳۹.....	پروتئین‌ها و اسیدهای آمینه.....	۹.....	بیشگفتا.....
۳۹.....	اسیدها.....	۱۳.....	عسل: نظر قدیم و روایات.....
۴۰.....	ویتامین‌ها.....	۱۳.....	روایات اهل بیت.....
۴۰.....	خواص فیزیکی و شیمیایی عسل.....	۱۷.....	قرآن داروی بیماری است: جستجو و روایات.....
۴۱.....	انواع عسل.....	۱۷.....	ویژگی‌های عسل از نظر فروسنتری.....
۴۱.....	بر حسب منبع شهد گل (نوع گیاه).....	۲۱.....	ویژگی‌های دارویی.....
۴۱.....	متناسب با زمان تولید.....	۱.....	ویژگی‌های عمومی و توصیفی.....
۴۲.....	متناسب با منطقه‌ی تولید.....	.....	ویژگی‌های درمانی در تعدیل طبایع.....
۴۲.....	متناسب با رنگ عسل.....	۳.....	عسل زداينده باد و تب.....
۴۲.....	متناسب با نحوه‌ی تولید و استخراج.....	۲۵.....	● فصل اول: تاریخچه زنبور عسل.....
۴۲.....	عسل شکر.....	۲۷.....	تاریخچه زنبور عسل.....
۴۲.....	عسل صنوبر.....	۳۰.....	مروری بر تاریخچه و وضع زنبورداری ایران.....
۴۳.....	عسل رادیواکتیو.....	۳۰.....	طبیعت عسل.....
۴۴.....	عسل طبیعی.....	۳۱.....	تعریف عسل.....
۴۴.....	عسل غنی شده با ویتامین.....	۳۱.....	مراحل ساخت عسل.....
۴۵.....	عسل با موم.....	۳۳.....	● فصل دوم: ترکیبات عسل.....
۴۵.....	مقایسه انواع عسل‌ها.....	۳۵.....	آنزیم‌های عسل.....
۴۷.....	● فصل سوم: استاندارد عسل.....	۳۶.....	مقدار رطوبت (آب) در عسل.....
۴۹.....	عسل طبیعی، عسل غیرطبیعی و عسل تقلبی.....	۳۶.....	وزن مخصوص عسل.....
۴۹.....	عسل تقلبی چیست؟.....	۳۶.....	مواد معدنی عسل.....
۵۱.....	عسلک.....	۳۷.....	ترکیبات شیمیایی عسل.....

۷۴.....	عسل معجون ضد پیری	۵۱.....	کریستالیزه شدن
۷۵.....	عسل در طب کودکان	۵۲.....	عوامل بلوری شدن عسل
۷۵.....	خواص ضد باکتریایی عسل	۵۵.....	شکرک زدن در عسل خالص
۷۵.....	عسل و سلامتی روحی	۵۵.....	راه‌های جلوگیری از شکرک زدن
۷۶.....	عسل و سلامتی جسمی	۵۶.....	روش‌های خوب کردن عسل‌های شکرک زده
۷۶.....	عسل و تبخال	۵۶.....	شکرک زدن عسل‌های موجود در بازار
۷۶.....	عسل داروی ضد ریزش مو	۵۷.....	غلظت عسل
۷۷.....	عسل و درمان شوره و پوسته‌ی سر	۵۷.....	نسبت عسل‌های گوناگون
۷۷.....	عسل و سیاه شدن موی سر	۵۸.....	رنگ عسل
۷۷.....	عسل داروی ضد التهاب	۶۰.....	ملاک تشخیص عسل مناسب
۷۸.....	عسل و تقویت سیستم دفاعی بدن	۶۰.....	درجه‌بندی عسل
۷۸.....	خواص ضد باکتری و میکروبی عسل	۶۱.....	نگهداری عسل
۷۸.....	خاصیت ضد قارچ عسل	۶۳.....	ظروف نگهداری عسل
۷۸.....	خاصیت ضد عفونی کنندگی عسل	۶۳.....	مخترهای عسل
۷۹.....	درمان ضد اسهال در عسل	۶۴.....	تخمیر عسل
۷۹.....	درمان اسهال ساده	۶۴.....	راه‌های جلوگیری تخمیر در عسل
۷۹.....	درمان اسهال خونی	۶۵.....	تأثیرات دما بر عسل
۸۰.....	عسل و بیماری دیابتی	۶۵.....	طعم و بوی عسل
۸۰.....	عسل و زخم‌ها	۶۶.....	عسل از دیدگاه بزرگان
۸۰.....	عسل و درمان سردرد	۶۶.....	دین اسلام و پیامبران
۸۱.....	درمان تب با عسل	۶۷.....	عسل و زنبور عسل در اسلام
۸۱.....	درمان زکام با عسل	۶۸.....	نظر امام صادق (ع) درباره‌ی عسل و زنبور عسل
۸۱.....	درمان سینوزیت با عسل	۶۹.....	عسل و سایر ادیان
۸۲.....	درمان انواع سرفه با عسل	۷۲.....	استفاده‌ی درست از مخلوط گیاه درمانی با عسل
۸۲.....	سرفه‌های معمولی	۷۳.....	جلوگیری از پوسیدگی دندان
۸۲.....	سیاه سرفه	۷۳.....	دندان درد
۸۲.....	سرفه‌های مزمن	۷۴.....	درمان بیماری‌های دهان
۸۳.....	سرفه‌های سخت	۷۴.....	درمان بدبویی دهان
۸۳.....	درمان آنفولانزا	۷۴.....	درمان آفت دهان

۹۲	عسل و درمان صرع ساده	۸۳	بیماری های حلق
۹۲	عسل و خون	۸۴	درمان گلودرد
۹۳	درمان کم خونی	۸۴	اشتها آور
۹۳	درمان فشارخون با عسل	۸۴	رفع عطش
۹۳	کلسترول	۸۴	تقویت کننده ی عمومی بدن
۹۳	عسل و چشم	۸۵	دندان سربک
۹۳	درمان آبریزش و خارش چشم	۸۵	عسل درمان لاغری و چاقی
۹۴	درمان لک سفید چشم	۸۵	لاغری
۹۴	درمان ورم چشم	۸۵	چاقی
۹۴	تقویت روشنایی چشم	۸۶	رفع خستگی و زنده نگه داشتن
۹۴	درمان کته چشم	۸۶	درمان قونج
۹۴	تست و شوی چشم	۸۶	دفع سموم از بدن با عسل
۹۴	عسل و ریه	۸۶	درمان سردردهای میگرنی
۹۵	عسل و درمان استسقا	۸۷	عسل و بیماری قلبی
۹۵	اعتیاد	۸۸	عسل و بیماری های دستگاه گوارش
۹۵	درمان مسمومیت	۸۸	سوء هاضمه
۹۵	درمان یبوست با عسل	۸۸	درمان تقویت معده
۹۶	بیماری های باصل و استخوان	۸۹	درمان زخم معده
۹۶	درمان آرتروز با عسل	۸۹	درمان درد معده
۹۷	درمان کوفتگی با عسل	۸۹	درمان نفخ معده
۹۷	درمان کمردرد بر روی کمر	۸۹	درمان ترش کردن معده با عسل
۹۷	درمان کمردرد عادی	۸۹	درمان آروغ زدن
۹۷	درمان ضربه خوردن یا صدمه دیدن در جوانی	۹۰	درمان ورم معده و روده
۹۷	درمان رماتیسم با عسل	۹۰	درمان انگل های دستگاه گوارش
۹۸	درمان درد مفاصل	۹۱	درمان استفراغ
۹۸	عسل و درمان ضعف اعصاب	۹۱	درمان بیماری های کبدی و کیسه ی صفرا با عسل
۹۹	عسل و اضطراب	۹۱	عسل و تأثیر آن بر کبد
۹۹	درمان خواب های پریشان با عسل	۹۲	عسل و بیماری های مثانه
۹۹	درمان لکننت زبان	۹۲	عسل و درمان تقریس

۱۰۷	درمان آاسم.....	۱۰۰	اوریون.....
۱۰۷	استنشاق غسل.....	۱۰۰	سکسکه.....
۱۰۸	عسل و بیماری روده.....	۱۰۰	عسل و حافظه.....
۱۰۸	عسل و بیماری‌های پوستی.....	۱۰۰	تقویت حافظه با عسل.....
۱۰۸	درمان سرمازدگی.....	۱۰۱	بیماری‌ها و سلامت جنسی.....
۱۰۸	درمان گرم‌زدگی.....	۱۰۱	درمان ناتوانی‌های جنسی با عسل.....
۱۰۹	درمان زبری پوست.....	۱۰۱	درمان سرد مزاجی.....
۱۰۹	درمان خارش پوست.....	۱۰۲	درمان خستگی جنسی.....
۱۰۹	از بین بردن خالکوبی‌ها.....	۱۰۲	روغن عسل.....
۱۰۹	درمان جوش‌های بدن.....	۱۰۲	درمان سستی.....
۱۱۰	درمان لک‌های صورت.....	۱۰۲	جهت ازدیاد حلقه.....
۱۱۰	درمان زگیل.....	۱۰۳	درمان بیماری بیض.....
۱۱۰	مبارزه با زوال زودرسه پوست.....	۱۰۳	بیماری‌های گوش.....
۱۱۰	کک و مک و جوش‌های پوستی.....	۱۰۳	عسل و درمان سرطان.....
۱۱۰	درمان تپش‌های پوستی.....	۱۰۴	بیماری‌های زنان و زایمان.....
۱۱۰	تاخیر در سفید شدن موهای بدن.....	۱۰۴	افزایش شیر مادر با عسل.....
۱۱۱	عسل و ترمیم زخم.....	۱۰۴	عسل در زنان باردار.....
۱۱۱	درمان زخم‌ها.....	۱۰۴	بیماری‌های زنان.....
۱۱۱	درمان سینه.....	۱۰۴	درمان زخم‌های رحم و قطع خونریزی.....
۱۱۱	درمان مودا.....	۱۰۵	مشکوک به بارداری.....
۱۱۱	درمان سایر زخم‌ها با عسل.....	۱۰۵	تسکین درد رحم و زایمان.....
۱۱۲	سوخستگی.....	۱۰۵	درد قاعدگی.....
۱۱۳	● فصل چهارم: لطافت و زیبایی.....	۱۰۶	بیماری‌های کلیه و مجاری ادرار.....
۱۱۵	انواع ماسک‌ها.....	۱۰۶	درمان سنگ کلیه و مثانه.....
۱۱۵	ماسک فوری برای صورت.....	۱۰۶	عقوت مثانه.....
۱۱۶	ماسک میخک.....	۱۰۶	علاج حبس البول.....
۱۱۶	ماسک عسل و سرکه.....	۱۰۷	درمان بواسیر.....
۱۱۶	ماسک هویج و سیب.....	۱۰۷	بیماری‌های ریوی.....
۱۱۶	ماسک عسل جهت زیبایی و شادابی پوست.....	۱۰۷	درمان برونشیت.....

۱۲۴	طرز تهیه‌ی مرتاها	۱۱۷	ماسک برای پوست‌های خشک
۱۲۴	مرتای آلبالو با عسل	۱۱۷	ماسک جهت پوست‌ها چرب
۱۲۴	مرتای هلو با عسل	۱۱۷	ماسک موز و عسل
۱۲۴	مرتای زردآلو با عسل	۱۱۸	صابون عسلی
۱۲۴	مرتای گل سرخ با عسل	۱۱۸	لوسیون تمییزکننده‌ی پوست با عسل
۱۲۴	مرتای به با عسل	۱۱۹	فصل پنجم: نوشیدنی‌ها و خوراکی‌ها
۱۲۵	تهیه‌ی حلواها	۱۲۱	شربت‌ها
۱۲۵	ارده‌ی عسل	۱۲۱	شربت سرکه و عسل
۱۲۵	حلوای عسلی نرم	۱۲۲	شربت سیب (در سال حلول در آب)
۱۲۵	حلوای جوانه‌ی گندم	۱۲۲	شربت بلیمه و عسل
۱۲۶	حلوای عسل گردویی	۱۲۲	شربت آب‌نقال و عسل
۱۲۶	طرز تهیه‌ی کیک‌ها و شیرینی‌ها	۱۲۲	شربت سیب و پودر آلومینا
۱۲۶	کیک عسلی نارگیل	۱۲۲	شربت شاتوت و عسل
۱۲۶	نان خامه‌ای عسلی	۱۲۲	بالوده‌ی توت‌فرنگی با عسل
۱۲۷	شیرینی عسلی نارگیلی	۱۲۲	شربت عسل و توت‌فرنگی
۱۲۷	شیرینی گردویی عسلی	۱۲۲	شیر و عسل
۱۲۷	شیرینی‌های عسلی	۱۲۳	معجون عسل و دارچین

پیشگفتار

عسل یک محصول طبیعی است که اکسیر پرارزشی است که از قرن‌ها پیش به عنوان عالی‌ترین و مقوی‌ترین غذا شناخته شده و همچنین به واسطه ویژگی‌های شفابخش خود به عنوان دارو در درمان اکثر بیماری‌ها، بین تمام ملل کاربرد داشته است. ماده اصلی آن شهد گاوها و گیاهان معطر و شفابخش است که توسط بزبوران عسل پس از مکیدن، تغلیظ و تصفیه کامل دادن، ساخته شده و به عنوان یک غذای خوشمزه و کامل در دسترس انسان قرار می‌گیرد.

عسل یکی از هدیه‌های ارزنده و پرارزش طبیعت است که در قرآن کریم از آن به عنوان فیه شفا للناس (شفای مردم در آن است) یاد شده و پیامبر گرامی ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام نیز در زمان حیات خویش به روایت و احادیث متعدّد، از آن استفاده می‌نمودند و خواص شفابخش آن را در درمان انواع بیماری‌ها یادآور شده‌اند. اگر چه در زمان آنها علمی به نام تغذیه وجود نداشته، ولی با بینایی کامل، خواص غذاها و داروها از جمله عسل را بیان نموده و مردم را در این زمینه آگاه کرده‌اند.

سخنان آنها در رابطه با تحقیقات امروزی نشان می‌دهد که تطابق کامل موجود بوده و تضادی بین آنها نیست. روی همین اصل است که عقیده داریم، پیشوایان مذهبی ما، عالم به همه علوم و آگاه از تمام فنون و رموز بوده‌اند.

آنچه مسلم است، اهمیت عسل در طب قدیم به مراتب بیشتر از حال حاضر بوده است. ابوعلی سینا فیلسوف و بزرگ‌ترین شخصیت پزشکی ایرانی، یک قرن سال پیش در کتاب قانون پزشکی خود نسخه‌های زیادی بر پایه عسل و موم تجویز می‌کرده و همچنین بقراط حکیم پدر پزشکی و بنیانگذار طب بالینی حدود ۲۵۰۰ سال پیش در مورد اهمیت عسل چنین گفته است: هر دارویی که بتواند غذایی درست می‌شود، و متقابلاً هر غذایی نیز جانشین دارو می‌گردد عسل به تن هر دو شرط جوابگو می‌باشد. او به مقدار زیادی از عسل استفاده می‌کرد در درمان اکثر بیماری‌ها از جمله زخم‌ها عسل تجویز می‌نموده است.

در اکثر کشورهای جهان، از جمله شوروی سابق که بزرگ‌ترین کشور تولیدکننده عسل در دنیا است، تاکنون تحقیقات زیادی روی فرآورده‌های زنبور عسل از جمله عسل ژل رویال، گرده، موم، بره‌موم و زهر زنبور عسل صورت گرفته و خواص پزشکی آنان به وسیله پژوهش‌های علمی و نتایج بالینی مورد تأیید بسیاری از محققین و پژوهشگران قرار گرفته است. ولی متأسفانه در کشور ما که عسل تولیدی آن منحصر به فرد در دنیا و خود بی‌نظیر است، نه تنها به جنبه دارویی آن توجه نشده است، بلکه از نظر مصرف غذایی هم مورد کم‌لطفی قرار گرفته است و این نعمت خدادادی و هدیه آسمانی که به راحتی می‌توان آن را تولید و در اختیار همگان قرار داد، هنوز ارزش واقعی خود را بین سایر مواد غذایی به دست نیاورده و موجب عدم

توجه بیشتر مردم به آن گردیده است، به طوری که هنوز هم مرباها و قندهای مصنوعی را به این غذای بهشتی و اکسیر حیات که از هر نظر برتری ممتاز و چشمگیری نسبت به همه مواد غذایی و خوراکی داشته و دارد، رجحان می دهد که علل اصلی آن عدم شناخت از مزایا و ارزش های واقعی عسل باشد.

اگر ما به عنوان یک درس علمی و طبّی به شناخت انواع عسل و میزان قابلیت ها و موارد موجود در آن بپردازیم، تولید عسل را در سطح کشور پرورش مییم، عسل تقلبی مبارزه کنیم و موارد منع مصرف آن را پیدا نماییم، آیا به دست داد به اقتصاد کشور و به تعمیق تعالیم اسلامی کمک نکرده ایم؟

خوشبختانه تحقیق را این مواد هم جالب و هم کم هزینه است. نیازی هم به کمک های خارجی نداشته و می توانک کمتر کرد. امید است متخصصین امور پزشکی، داروسازان و محققین علوم انسانی هم در کنار کاوش ها و تحقیقات خود، خواص طبّی عسل را مد نظر قرار داده و عسل بتواند جایگاه واقعی خود در بین سایر محصولات غذایی پیدا کند.

فرزانه ازدریان